

บทความวิชาการ :

สภาวะแวดล้อมเศรษฐกิจครึ่งปีแรก พ.ศ. 2566

โดย ดร.ธนิต โสรัตน์

ประธานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติชุดที่ 20

รองประธานสภาองค์การนายจ้างผู้ประกอบการค้าและอุตสาหกรรมไทย

วันที่ 30 มิถุนายน 2566

ท่ามกลางการเมืองที่ยังอึมครึมในการจัดตั้งรัฐบาลซึ่งพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงเลือกตั้งกำลังกำลังชิงไหวชิงพริบในการฟอร์มรัฐบาล ภาคเอกชนกังวลความล่าช้าจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทั้งด้านการจับจ่ายใช้สอยและการลงทุนรวมถึงการเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นผลจากปัจจัยเศรษฐกิจโลกขยายตัวช้ามากกว่าที่คาด ธนาคารโลกประเมินว่าเศรษฐกิจโลกจะขยายตัวได้ประมาณร้อยละ 2.1 ขณะที่เศรษฐกิจประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นคู่ค้าส่งออกของไทยขยายตัวในอัตราที่ต่ำ เช่น สหรัฐอเมริกาคาดว่าจะเติบโตร้อยละ 1.1 ประเทศที่พัฒนาแล้ว (OECD) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 2.6 หรือต่ำกว่า ขณะที่จีนเศรษฐกิจยังซบเซา สภาวะเศรษฐกิจโลกมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยค่อนข้างสูงสะท้อนจากการส่งออก 5 เดือนแรก (ม.ค.- พ.ค.66) มูลค่าเชิงเหรียญสหรัฐหดตัวถึงร้อยละ -5.09 (ติดลบต่อเนื่อง 8 เดือน) เป็นการหดตัวของภาคอุตสาหกรรมส่งออกถึงร้อยละ -5.4 คลัสเตอร์ส่งออกหลัก 16 ใน 30 คลัสเตอร์ซึ่งสะท้อนการส่งออกสัดส่วนร้อยละ 76.5 ล้วนมีมูลค่าส่งออกติดลบ ขณะเดียวกันประเทศส่งออก 14 ประเทศใน 15 ประเทศอันดับแรกซึ่งสะท้อนมูลค่าการส่งออกร้อยละ 74.9 ล้วนหดตัว เช่น กลุ่มประเทศอาเซียน (9) หดตัวร้อยละ -7.44, ประเทศสหรัฐอเมริกาหดตัวร้อยละ -2.36, จีนหดตัวร้อยละ -5.49, ฮองกงหดตัวร้อยละ -12.38, ญี่ปุ่นหดตัวร้อยละ -3.26, กลุ่มสหภาพยุโรปบวกเล็กน้อยร้อยละ 0.85

ข้อมูลนี้บอกเป็นนัยสำคัญถึงสภาวะเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทยการคาดการณ์เศรษฐกิจไทยจะขยายตัวได้มากขึ้นเพียงใดจำเป็นต้องนำไปพิจารณาปัจจัยการฟื้นตัวเศรษฐกิจโลกเข้ามาไว้ในสมการ ปัจจัยที่ต้องติดตามนอกเหนือจากวิกฤตความขัดแย้งในภูมิรัฐศาสตร์คาบสมุทรยูเครนจะยังคงอยู่ในวงจำกัดรวมถึงราคาพลังงานและการฟื้นตัวของอุปทานการบริโภคของโลก ประการสำคัญเกี่ยวข้องกับฟื้นตัวของเศรษฐกิจจีนซึ่งมีผลกระทบต่อส่งออกและภาคการท่องเที่ยวซึ่งปีนี้ “จีนเที่ยวไทย” ตั้งเป้าหมาย 5 ล้านคนแต่ช่วงครึ่งปีแรกมีนักท่องเที่ยวจีนสะสมเพียงหนึ่งล้านกว่าคนเท่านั้น กล่าวได้ว่าจีนกำลังเผชิญกับภาวะใกล้เงินฝืดดัชนีการบริโภคเดือนพฤษภาคมขยายตัวเพียงร้อยละ 0.2 เงินหยวนอ่อนค่ามากที่สุดในรอบ 8 เดือน ประชาชนเผชิญกับสภาวะเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อภาคภายในที่ลดลงกระทบต่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ชะลอตัวและมีสต็อกคงคลังสูงทำให้ชะลอการสั่งซื้อ สินค้าส่งออกที่กระทบมากคือ ยางพาราซึ่งในช่วง 5 เดือนแรกหดตัวร้อยละ -38.06 และผลิตภัณฑ์ทางหดตัวต่อเนื่องเข้าสู่ปีที่ 2 อัตราการว่างงานคนจบใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานสูงถึงร้อยละ 20

บริบทประเทศไทยภายใต้พลวัตเศรษฐกิจชะลอตัวที่เกิดกับเกือบทุกประเทศ การส่งออกที่ชะลอตัวมีผลโดยตรงต่อภาวะการทำงานทั้งภาคการผลิตและบริการ สะท้อนจากอัตราการว่างงานเดือนพฤษภาคมอยู่ที่ระดับร้อยละ 1.3 สูงสุดในรอบ 6 เดือนทำให้มีจำนวนผู้ว่างงานถึง 5.151 แสนคน ในจำนวนนี้

เป็นผู้ที่สมัครใจลาออกเพิ่มขึ้นถึง 1.9 เท่า ข้อมูลที่น่าสนใจเดือนพฤษภาคมมีผู้ที่ทำงานน้อยกว่าหนึ่งชั่วโมง/สัปดาห์ซึ่งน่าจะเป็นผู้ว่างงานแฝงมีจำนวนสูงถึง 5.232 แสนคนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.29 ของกำลังแรงงานของประเทศ ข้อมูลตัวเลขการว่างงานซึ่งได้มาจากการสำรวจและข้อจำกัดของนิยามคงจะต้องมีการติดตามว่าจะสามารถสะท้อนภาวะเศรษฐกิจได้มากน้อยเพียงใด

กระจุกส่งเศรษฐกิจของประเทศนอกเหนือจากอัตราการว่างงานสามารถสะท้อนได้จากการใช้จ่ายใช้สอยของประชาชนซึ่งอยู่ในสภาวะอ่อนแอ อัตราเงินเฟ้อเดือนพฤษภาคมขยายตัวเพียงร้อยละ 0.53 จากค่าเฉลี่ยปีที่แล้วร้อยละ 6.08 นอกจากนี้การใช้จ่ายใช้สอยของผู้บริโภคเกี่ยวข้องโดยตรงกับหนี้ครัวเรือนสูงเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างถึงแม้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะลดลงแต่มูลหนี้ในช่วง 4 ปีเพิ่มสูงถึง 1.5 ล้านล้านบาท หนี้ในระบบธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นหนี้กำลังเสียและหนี้เสีย ณ ไตรมาสแรกปี 2566 มีจำนวน 9.5 แสนล้านบาท เป็นปัญหาที่รัฐบาลใหม่จะต้องให้ความสำคัญเนื่องจากการปรับโครงสร้างหนี้ครบกำหนดระยะเวลาเกี่ยวข้องกับหนี้ธุรกิจ-หนี้ออนบ้าน-หนี้ออนรถรวมถึงหนี้ในระบบซึ่งแต่ละพรรคการเมืองมีนโยบายในการแก้ปัญหาหนี้ส่วนจะทำได้มากน้อยเพียงใดคงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

สภาวะเศรษฐกิจครึ่งปีหลังที่รัฐบาลยังคงตั้งเป้าการขยายตัว GDP ร้อยละ 3.5 และการส่งออกจะยังคงเป็นบวกร่วมเกี่ยวข้องกับเชื่อมั่นที่มึนเศรษฐกิจของรัฐบาลใหม่ซึ่ง ณ วันนี้ยังไม่เห็นว่าจะได้ใครมาเป็นดริมทีมด้านเศรษฐกิจ แต่จากตัวเลขการนำเข้าที่หดตัวโดยเฉพาะสินค้าประเภททุนและเครื่องจักรที่ 5 เดือนแรกมูลค่าการนำเข้าหดตัวร้อยละ -0.84 จากที่ขยายตัวในช่วงเดียวกันปีที่แล้วร้อยละ 10.3 และการนำเข้าวัตถุดิบ-สินค้าสำเร็จรูปหดตัวร้อยละ -7.9 จากที่ขยายตัวในช่วงเดียวกันร้อยละ 11.8 การนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคหดตัวร้อยละ -0.24 จากที่เคยขยายตัวร้อยละ 9.72

ข้อมูลนี้บ่งบอกได้ว่าครึ่งปีแรกกำลังการผลิตและการลงทุนหรือเพิ่มเครื่องจักรจะไม่ขยายตัวสอดคล้องกับการสำรวจของหอการค้าญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (JCC) ระบุว่าบริษัทญี่ปุ่น 512 รายในช่วงครึ่งปีหลังร้อยละ 41 จะไม่ลงทุนเครื่องจักรและขยายการผลิตและร้อยละ 13 จะชะลอหรือลดกำลังการผลิต ในจำนวนผู้ตอบแบบตัวอย่างพบว่าได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 63 ข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับการสำรวจความเชื่อมั่นเดือนมิถุนายนของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย “FTI Poll” ภาคอุตสาหกรรมมีความกังวลเกี่ยวกับสภาวะเศรษฐกิจเป็นผลจากอุปทานตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศหดตัวทำให้มีการแข่งขันด้านราคาสูงรวมถึงการปรับอัตราดอกเบี้ยโดยเฉพาะความกังวลประเด็นการเมืองที่จะมีผลต่อเศรษฐกิจ

ปัจจัยหนุนเศรษฐกิจไทยซึ่งเป็นเพียงเครื่องจักรเดียวที่ค้ำจุนเศรษฐกิจของประเทศคือภาคท่องเที่ยวซึ่งตั้งเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติไว้ 30 ล้านคนแต่ครึ่งปีแรก (ม.ค.- มิ.ย.) นักท่องเที่ยวต่างชาติสะสมยังไม่ถึงครึ่งโดยมีจำนวน 12.464 ล้านคน โดยนักท่องเที่ยวจีนตั้งเป้าทั้งปี 5 ล้านคนแต่ช่วงครึ่งปีแรกมีเพียง 1.384 ล้านคน เป็นผลจากเศรษฐกิจของจีนที่ยังซบเซาและรัฐบาลไม่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะกรุ๊ปทัวร์ทำให้รายได้ท่องเที่ยวทั้งในและต่างชาติอาจไม่ได้ตามเป้าที่ตั้งไว้ 2.38 ล้านล้านบาท ภาพรวมเศรษฐกิจไทยครึ่งปีหลังฝากความหวังไว้ที่ภาคการส่งออกจะกลับมาเป็นบวกซึ่งเป็นความท้าทายค่อนข้างสูง รวมถึงการได้รัฐบาลใหม่ที่มีทีมงานเศรษฐกิจที่มีศักยภาพและเป็นตัวจริง-รู้ปัญหาจริง-ทำงานในลักษณะเป็น “Dream Team” ซึ่งจะสร้างความเชื่อมั่นทั้งด้านการใช้จ่ายใช้สอยและการลงทุนรวมถึงออกมาตราการที่จำเป็นในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจ